

Az Új Selyemút és az ősi eurázsiai civilizáció

Megjelent: magyarul: HUG 2019/2, 173-182, angolul: Hungarian Geopolitics 2017/3, 156-165, https://issuu.com/pageo/docs/hug_7_hu_egyben_oldalpar_2

Szerző: Dr. Grandpierre Atilla

Az ókori-középkori Selyemút után egyre több fény derül az ősi, 40 000 éves múltú Selyemút léteire, amely egy mai szemmel meglepően egységes és meglepően magas fejlettségű műveltség üttöere volt. Az ősi Selyemutat az az ősi eurázsiai magasműveltség hozta létre, amely a mezopotámiai civilizációt megelőzte, és amelynek megismerése lényeges segítséget adhat az ökológikus civilizáció építése számára. Cikkünk az ősi eurázsiai műveltség leglényegesebb elemét, tudományos világképét hozza közel az Olvasóhoz, hogy elősegítse az az Új Selyemút, az Egy Út, Egy Övezet kiépítését és megvilágíthassa felemelő, világtörténelmi jelentőségét.

Az ősi Selyemút 40 000 éves múltja

Az Atlanti-óceánt a Csendes-óceánnal összekötő későbbi Selyemút körzetében a felső kőkorszak (i.e. 40 000 – 10 000) fennmaradt ábrázolásainak (pl. barlangrajzok, Vénusz-szobrocskák) egésze és előfordulási helyei figyelemreméltó egyöntetűséget mutatnak. A tudósok ebből arra következtettek, hogy a vallás és kozmológia ebben a hatalmas eurázsiai körzetben az elmúlt több, mint 20 000 éven át alapvetően azonos, egységes és folytonos (Clottes and Lewis-Williams 2007, 21). Az ősember sokáig feltételezett „primitív” gondolkodását ma már az ismertté vált tények hatására a legtöbb kutató elutasítja, s ehelyett elfogadja, hogy a felső kőkorszakban az ember a maihoz hasonló gondolkodási mintákat követett (u. ott, 30). A felső kőkorszakban az emberiség vallási élménye a Kozmoszról szerzett tudással egységes egészet alkotott, nem volt különbség a tudomány és a vallás között (u. ott, 44), mindkettőt az egységes, kozmikus világlátás határozta meg.

A kozmikus szemléletű eurázsiai műveltségben a kozmológia, a filozófia, a vallás és a mitológia egészen az i.e. első évezredekig, a nyugati civilizáció megjelenéséig alapvetően egységes. A Kárpát-medencétől Közép-Ázsiáig és a Csendes-óceánig egységes eurázsiai népmese-kontinensről beszélnek a népmese-kutatók. A magyar és a kínai népzene máig meglévő sámánisztikus-kozmológiai gyökerei abból a szemléletből fakadnak, amely szerint *a zene a Természet része, szerves összefüggésben áll a kozmológiával* (Zhang, Harbottle, Wang and Kong, 1999). A népzene-kutatók a legkorszerűbb matematikai módszerek alapján megállapították, hogy legalább 12 ezer évvel ezelőtt már a maihoz hasonló fejlettségű kellett legyen a pentaton népzene ősrétege (Juhász Zoltán 2016). Ahogy azt J. Bruce Long vallástörténész megfogalmazta, ez az ősi eurázsiai magasműveltség volt az, amely kifejlesztette a *kozmosz törvény* fogalmát, amely azt az elvet jelentette, amely a felfogás szerint a Világegyetem dolgainak elrendezettségét, ezek legáltalánosabb természetét jelölte. Az emberi viselkedés terén ezt a fogalmat használták a valóság, igazság, jog vagy az emberi jogok és igazságosság jelölésére – és, kiterjesztésképpen, a társadalmi és erkölcsi normák egész kiterjedésére, amelyeken a társadalom felépül. Az erkölcsi világrend ezen eszméjéből ered az ősi magyar jogrendben ismert népfelügyelvény elve éppúgy, mint a Mennyei Mandátumának eszméje az ősi Kínában. Legalább 30 ezer éves múltra tekinthet vissza ebben az egész térségben a ruházatkodás is. Úgy tűnik, minden alapunk megvan ahhoz, hogy ebben a körzetben egy olyan ősi

eurázsiai magasműveltségről beszélhessünk, amely manapság a köztudatban még ismeretlennek számít.

Dél-Korea kiemelkedő Selyemút-szakértője, Jeong Su-il, 2016-ban megjelent "The Silk Road Encyclopedia" című művében megállapította, hogy *már a felső kőkortól kezdve létezett egy Európát Kelet-Ázsiával a mérsékelt égöv mentén összekötő, az Atlanti-óceántól a Csendes-óceánig terjedő ősi Selyemút, amely mentén például a híres Vénusz-szobrocskák találhatók.* A legrégebbi, i.e. 40 000 körüli Vénusz-szobrocska Közép-Európában, a Duna forrásvidékén, *Hohle Fels környékén* került elő. A Nyugat-Európától Anatóliáig és a Csendes-óceánig terjedő hatalmas övezetben több, mint 250 egymással sok szempontból hasonló, kitűnően megmunkált Vénusz-szobrocskát találtak, amelyek hasonlósága egy magas fejlettségi szintet elért egységes műveltség fennállására utal. A Vénusz-szobrocskák közül sok vallási jellegű, mások *a korabeli ruházkodást és hajviseletet* mutatják be a kutatók vizsgálatai szerint. Rejtély, de ezek a Vénusz-szobrocskák *tízezer éveken át rendkívüli egységességet, állandóságot mutattak.*

Az ősi Selyemút nemcsak kereskedelmi útvonal volt, hanem egy egységes ősi civilizáció és kultúra globális áramköre - írja a Silk Road Encyclopedia a Sztyeppe Főútja (Steppe Road) nevű szócikkben. Az ősi Selyemút kora a Vénusz-szobrocskák kormeghatározása alapján visszanyúlik i.e. 40 000-ig. Mivel a történelmi Selyemút kezdetét a Han-dinasztia i.e. 207 körüli uralomra jutása jelzi, az ősi Selyemút szokatlanul nagy időtávot, 40 000 évet fog át. Ez pedig azt jelenti, hogy létezett egy magas fejlettségű ősi civilizáció a ma ismert első civilizációk - a mezopotámiai, a kínai, az indiai és egyiptomi - előtt. *Ennek az ősi civilizációnak a megismerése világtörténelmi jelentőségű.* Mi itt elsősorban ennek az ősműveltségnek a világszemléletét szeretnénk megvilágítani, mert ebben rejlik legnagyobb jelentősége az ökológiai civilizáció építése számára.

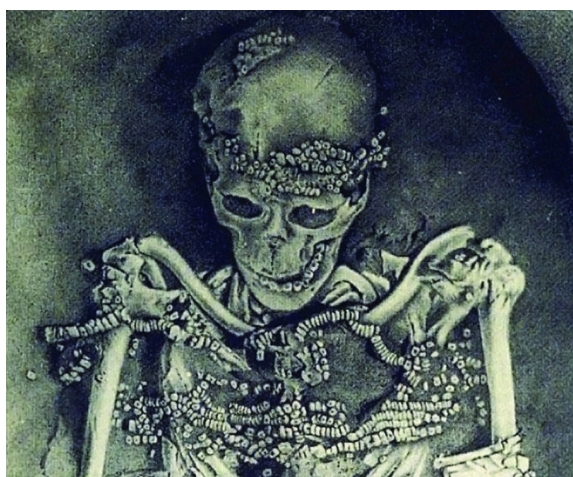
Az eurázsiai ősműveltség megfelelően alapos vizsgálatát a Selyemút körzetében négy természettudomány: a természetföldrajz, az embertan, a genetika, a régészet és hat humán tudomány: a népmesekutatás, a népzene-kutatás, a nyelvészet, a vallástörténet, a néprajz és a nemzeti önazonosságtudat-kutatás alapján külön könyvben vizsgáltuk meg. Az alábbiakban bemutatjuk azokat a legfontosabb tényeket, amelyek alapján a maga saját összefüggéseiben, teljesebb fényben bontakozhat ki előttünk az ősi eurázsiai civilizáció. Az alábbiak szerint az ősi Selyemút világszemlélete a modernnél mélyebb és teljesebb volt. Ez pedig azt jelzi, hogy az ősi eurázsiai műveltség világszemléletének megismerése életfontosságú a civilizáció előrelépéséhez.

Az ősi Selyemút és a népfelség eszméje

Ahogy azt Mircea Eliade vallástörténész megírja, az ősi Euráziában az élet szakrális jellegű volt. Az étellel és a Természettel összhangban álló ember legmeghatározóbb tapasztalata a kozmikus rend szakrális élménye. Az a bizalom, hogy az egész Világegyetem a természetes és erkölcsi rend alapján épül fel és ez alapján kormányzott, tette képessé az emberi lényeket, egyénileg és közösségileg, hogy hatékonyan oldják meg intellektuális, erkölcsi és spirituális életválságaikat. A szakrális erkölcsi világrend egyik lényeges jellemzője a profán modern civilizáció szemléleti keretein kívül eső *népfelség eszméje*. A népfelség eszméje azt jelenti, hogy

a nép, mint egységes egész, hivatott saját életének irányítására, mégpedig szakrális, azaz örökérvényű, a kozmikus világrendből fakadó erkölcsi rendnek megfelelő alapon.

A szakrális királyság eszméje az ókori Euráziában minden jel szerint már a felső kőkorból jelen volt, hiszen az i.e. 26 000 körüli korból származó szungíri leletegyüttesben a felnőtt férfi fején keresztpántos koronára emlékeztető, 2936 mammutgyöngyből felfűzött fejdísz viselt.

Mellette egy 2,4 méter hosszú, 20 kg súlyú, fejmagasságban napkoronggal díszített, kiegyenesített mammutagyar található, amelyet a kutatók királyi jogként azonosítottak. A régészek megállapították, hogy a szungíri temetkezés szakrális ceremónia keretében zajlott le. A szakrális királyság eszméje ismert az ősi magyar jogrendben, Mezopotámiában, Kínában és Indiában. Az i.e. 3-ik évezredi Xia dinasztiában a király a „Menny Mandátumától” („t'ien-ming”) kapta felhatalmazását.

Az ősi Selyemút és az eurázsiai mesekontinens

Az egységes eurázsiai magasműveltség létét a műveltség egyéb jellemzői is mutatják. A mesekutatás már régebben rájött arra, hogy a népmesék eurázsiai elterjedtségében három, egymástól észrevehetően elütő mesekontinens különböztethető meg. Az eurázsiai mesekontinens az ősi Selyemút mentén, a Kárpát-medencétől Közép-Ázsiáig és keletebbre terjedő meseterület, amelybe a magyar, török, szaka, közép-ázsiai, kínai népmesék tartoznak. *A magyar meseanyagban Vámos Ferenc egy egész témakört derít fel, amely a létezés kozmikus, mágikus világát jeleníti meg és ez csaknem ugyanígy van együtt Eurázsia népeinek történeti anyagegyüttesében* (Vámos 1944, 17). A magyar népmesék egyik legfontosabb eleme, az égierő fa, a Világfa elsődleges körzete, ahol leggyakrabban fordul elő, és ahol jelképrendszere is a leggazdagabb, a Kárpát-medencétől Indiáig és Kelet-Ázsiáig terjedő körzet. A Világfa attól Világfa, hogy az érig ér, vagyis elér a bolygókig, a csillagokig. A Világfa ágai között azonban csak a magyar, az uráli, altáji és az ősi ázsiai népek mesekincsében található a Nap és a Hold. A magyar népmese világában a kozmo-mágikus életerő az, amely természeti erőként „csörgedeztet a források vizét, növeszti a föld növényét, szelet fúj a felhőkbe, a Nap, a Hold és a csillagok pályáját jelöli” (Vámos 1943, 25). *A Nap, a Hold és a csillagok is ettől a mágikus életerőtől nyerik hatalmukat s pompájukat.* Ez a kozmikus, varázslatos életerő megtölti az egész teret. A Világfa

maga ennek a kozmikus életerőnek a megtestesülése, hiszen a nevében is benne van, hogy szó szerint egy kozmikus élőlény: világ-fa.

A magyar népmesék legfőbb elemei – a Világfa, a griff, a sárkány, a szarvas – a szkíta művészet legfőbb jelképei. A griff-félék a pusztai népek mitológiájában öt egymásra rétegződő szerepben tűnnek fel. Ezek az Isten, a nemzetős, a szakrális király, a mágus, és a szakrális király mint mágus szerepkörei (Horváth Izabella 1992, 25 nyomán). A magyar Fehérlófia mesetípus sárkánya, amint viselkedése mutatja, minden vonásában más, mint a nyugat-európai. Amíg a nyugat-európai mesekincsben a sárkány gonosz állati szörnyeteg, addig a magyarban sok emberi tulajdonsággal bír: várkastélyban lakik, elrabolt földi nővel él együtt, buzogány és kard a fegyvere, a hős vele öltre megy, birkózva győzi le, s nem ritkán jóságos tulajdonságokkal bír. A Világfát gyakran sárkány őrzi. Emberi mivoltát szörnnyé csak az változtatja, hogy több (6, 9, 12) feje van és óriás termetű, rettentő erejű. A szkíta sárkány még egyfejű, akárcsak a kínai népmesékben, ahol a sárkány jóságos természetű. Kínában a sárkány nevének jelentése: kiváló értelmű lény, ő az írás és a tudományok feltalálója is. Tekintve, hogy a sztyeppei mesekontinens régi népmesei motívumai ősvallási elemek voltak, az egységes sztyeppei mesekontinens mögött egységes ősvallásnak kellett állnia.

Az ősi Selyemút műveltsége és az eurázsiai ősvallás

Az ősi Selyemút körzetének vallását az „animizmus”, illetve a „sámánizmus” szak kifejezésekkel szokták említeni. Mindkét szó új keletű. Ezek helyett helyesebb lenne a korabeli elnevezést alkalmazni. Az ókori Közép-Ázsiában, ahonnan Árpád népe költözött vissza a Kárpát-medencébe a kilencedik században, az ősvallás-őstudás egyik neve mazdaizmus (mazda = bölcsesség, mazdaizmus = bölcsesség-tisztelet), másik neve: a mágusok vallása. A mágus szó az ókorban elsősorban azt jelenti: bölcs. Ami a modern szemléletben a *tudás*, az az ősi eurázsiai műveltség szemléletében a *bölcsesség*. A bölcsesség lényegesen több, mint a tudás, mert a tudáson kívül a tudás helyes, az az erkölcsi világrendnek megfelelő felhasználásának módját is magában foglalta. A „mágus” szó további jelentései az ókorban a Természet titkaiban jártas, csillagász, államférfi, tanító, gyógyító, isteni tudással bíró látnok, pap, varázsló, filozófus. A mágusok eleve filozófusok, hiszen filo = kedvelő, szófia = bölcsesség, filozófia = a bölcsesség kedvelése; a bölcsek pedig nyilvánvalóan a bölcsesség kedvelői, sőt művelői, alkalmazói, életbe átültetői. A filozófia tehát nem a görögökkel kezdődött, az ősi eurázsiai műveltség szakrális tiszteletben részesítette a bölcsességet. Az Oxford English Dictionary „Magus” címszava szerint „A mágusok pre-szemita és pre-árja [vagyis a szemita és árja népeknél ősi - GA] papi törzs voltak Nyugat-Ázsiában”. Mivel a szemita és az árja nyelvek eredetét több, mint 5000 évre teszik, ennek alapján a mágusok még ősibb múltra tekinthetnek vissza. Az eurázsiai mágusok voltak „az emberiség legősibb tanító nemzetsége, kétségbevonhatatlanul. A mágusok részrehajlás és előítéletek nélkül dolgoznak” (Stanley, 1731, 250). *Az ősi Selyemút vallását a 19-ik századi eredű "sámánizmus" kifejezés helyett inkább a mágusok vallásának, a kozmikus világrend ismeretéből fakadó bölcsesség-vallásnak, filozófiának, bölcsesség-tiszteletnek nevezhetjük.*

A mágusok a sámánoktól eltérő tulajdonságait jól jellemzik az ókori feljegyzések, amelyek szerint például Dicinius, a Kárpát-medencei „csaknem az egész filozófiára

kiképezte a gótokat, fizikát, csillagászatot, logikát tanított“ - ahogy azt a történetíró Jordanes is megírta az i.sz. 6-ik században. A mágusok az eurázsiai térséget az i.e. évezredekben uraló szkítáknál is kiemelkedő szerepet játszottak. Az i.e. 7. évszázad körül szkíta látnokok, mágikus gyógyítók, vallási tanítók rajzottak ki észak felől az ókori görögökhöz. Mágusok voltak Platón, Démokritosz, Pythagorasz, Empedoklesz és Prótagorasz tanítói. Mágusok készítették fel az ókori Közép-Ázsiában a perzsa hercegeket a királyságra, az igazságosságra, bátorságra és önállóságra. Mágusoknak köszönhetik a perzsák politikai és civil intézményeiket is - írta a vallástörténész és iranista Gherardo Gnoli (Gnoli 1995). „Mágusok fektették le a jog alaptörvényeit. Azt állítják, ők találták fel a geometriát, a csillagászatot, az aritmetikát” - írta Diogenes Laertius (i. sz. 200/1958, Vol. I, 3). A mágusok a társadalom jogrendjében az erkölcsi világrendet képviselték. Dio Khüszosztomosz (kb. i.sz. 40-112) szerint „a mágusok olyan emberek, akik a legméltóbbak az igazsághoz”. Victor H. Mair régészeti és nyelvi bizonyítékok alapján azt is kimutatta, hogy az ó-kínai „*m^yag, mágus, természettudós, filozófus” jelentésű szó nem kínai, hanem közép-ázsiai eredetű (Mair, 1990). Kínában a mágusok tanítása elsősorban az ősi királyi udvar vallási életében volt fontos (Harper, 1995). A kínai univerzalizmus, konfucianizmus, taoizmus a mágusok tanításaira épült, megőrizve az ősműltba nyúló kulturális folytonosságot.

Tegyük hozzá: az ókorban a filozófia még a természettudományt is magában foglalta. Alexandriai Kelemen szerint a filozófiát az ókori görögök előtti népek a világon a leghasznosabb tevékenységnek tartották. Valójában az egész ősi műveltség egyetlen egységes, átfogó világszemléleten alapult, amely magában foglalta a vallást, a társadalomirányítás eszméit, sőt a mesterségek ismeretét is. Alexandriai Philo feljegyzésében így ír a mezopotámiai mágusokról: „A káldeusok abban tűnnek ki minden más ember közül, hogy magukat a csillagászatnak és őseik megismerésének szentelik (...) *s felhasználva a zene alapelveit, felmutatják a legtökéletesebb összhang létét a Világegyetemben a közös Egy-hez tartozás és a részek egymás iránti együttérzésében*, amely részek bár térben távoliak, nem választódnak szét, amennyiben rokonságukat megőrzik. (...) Ezek a bölcs emberek úgy képzelik, hogy ez a Világegyetem, amihez tartozunk, az egyetlen, ami létezik, és [ez a Világegyetem] vagy maga az Isten, vagy magába foglalja Istent, mint a Világegyetem lelkét”.

A magyar ősvallást felületesen a sámánizmussal azonosítják. Tény azonban, hogy a magyar ősvallás tisztségviselőit nem sámánnak, hanem mágusnak hívták. A magyar ősvallást őrző Árpád-kori magyarokhoz látogató bizánci és nyugati misszionáriusok a magyar vallás papjait „mágusok” néven említették - írta a néprajzkutató Dömötör Tekla az Encyclopedia Britannica "Magyar vallás" címszavában (Dömötör 1995, 530.). A 14. századból származó Bécsi Krónika (manapság ismertebb nevén: a Képes Krónika) „Magos”-ok néven említi a mágusokat (A Magyar Nyelv Történeti-Etimológiai Szótára, 1970, 2: 816.). A mágusok nemcsak a magyarság és a Közép-ázsiai népek őstörténelmében játszottak központi szerepet, hanem az ősi Kínában és Indiában is.

Victor H. Mair, a kínai nyelv és irodalom professzora a Pennsylvania Egyetemen 1990-ben megjelent tanulmányában régészeti leletek alapján mutatta ki a sámán és a mágus közötti különbséget. A *sámán* Hoppál Mihály összefoglalója szerint a nemzetség szellemi vezetője, áldozópap, lélekvezető, jós, gyógyító (vagy javas), költő és énekmondó (regös), továbbá a sámánizálás drámájának a főszereplője egyben (Hoppál 1994), talán legjellemzőbb tulajdonsága az a *megváltozott tudatállapotbeli*

utazás, amelyben a sámán a beavatási szertartáson, illetve gyógyításai alkalmával részt vesz. Ezzel ellentétben a Kínában 'm'ag' (ejtsd: mag, az 'm' hang kicsit lágyabban ejtendő) névre hallgató ősi mágus az uralkodók udvarához szorosan hozzátartozó, magas rangú állami hivatalt tölt be, királyi tanácsadó, isteni tudással bíró látnok, felelős tisztviselőként illetékes a csillagászat, a fohászok, és a gyógyítás terén. Mai szóval: a mágus az államszervezésben kulcsszerepet betöltő tisztviselő, a királyi tanács tagja, csillagász, pap, orvos, látnok egyaránt; röviden, egy szóval: bölcs. Mair kimutatta, hogy a mágusok legalább hétezer éves múltra tekinthetnek vissza. Ez pedig teljes összhangban áll de Groot megállapításával: "Nagyon ősi időkben, vagy már a kínai vallás hajnala előtt, a mágusok vallásának szervezett papsága lehetett a későbbi Kína körzetében (de Groot 1982, VI, II: 1187)."

Az eurázsiai ősműveltség tudományos ismeretei a Világegyetemről és a kozmikus Egyháromságról

Az ősi eurázsiai műveltség tudományos ismereteinek egyik fő jellemzője, hogy ismerték a Világegyetem első elveit. Ismeretes, hogy az első ógörög tudós, Thalész az őselveket (görögül: arché) kereste, vagyis tudott a kozmikus alapelvek létéről. Azt azonban ezek szerint már nem tudta, melyek a Világegyetem alapelvei. Ezzel szemben az ősi eurázsiai műveltségben a Kárpát-medencétől Kínáig tudták, hogy a Világegyetem legmélyebb alapelve az életelv. Az élet kozmikus alapelvnek tekintése megőrződött a kínai "chi", az indiai "prána" eszméjében. „Minden kínai hagyomány megegyezik egy lényeges ponton: a Világegyetem egy mindent átfogó Élet-ösztönzést képvisel, egy mindent átható Élet-lendületet, amelyik soha egyetlen pillanatra sem szűnik teremteni és nemzeni, soha egyetlen helyen sem szűnik bővelkedni és kölcsönösen átható kapcsolatba hozni” - írta a kínai filozófus, Thomé H. Fang (Fang 1980, p. 33). A „csi” a kínai filozófiában az az éteri anyag, amelyből minden létrejött. Kínában megőrződött hagyomány szerint a kozmikus törvény a bölcsesség alapja. A Su king egyik legrégebbi részében (I, 4) ezt olvassuk: „A legbensőségesebb összefüggés van fent az ég és lent az emberek között, és aki ezt teljes egészében felismeri, az az igazi bölcs” (Helmuth von Glasenapp: Az öt világvallás. 1975, 143).

Bár a csi a Világegyetem legfőbb alapelve, nem az egyetlen. Figyelemre méltó, hogy az ősi eurázsiai műveltségben három kozmikus alapelv alkotja a Világegyetem végső lényegét. Kínában a *három kincs*, a jing, chi és shen, azaz az anyag, életerő, szellem elve alkot egységet. Indiában a három gúnát, amelyek sattva, rajas, és tamas, azaz az anyag, az élet, és a szellem alkotja. Test, lélek és értelem alkot egységet az emberben éppúgy, mint a kozmikus világban, a Világegyetemben.

Az eurázsiai műveltség lényegének megértéséhez ezekről a kozmikus alapelvekről kell közelebbi fogalmat alkotnunk. A kozmikus alapelv rendkívül mélyreható fogalom. Ókori jelentése szerint alapelv, princípium, az ógörögöknél arché az, amiből a látható Világegyetem ered, ami kormányozza az egész Világegyetemet. Az ókori Mezopotámiában a Világegyetemet, az Egy három kozmikus első elv egysége - írta Francois Lenormant "Chaldean Magic" című könyvében. Az alapelv mélyebb-reható fogalom a természettörvények fogalmánál is, hiszen a természettörvények is ezekből az alapelvekből – másképpen: első elvekből – származnak. Amíg a természettörvények száma meglehetősen nagy, pontosan nem is ismert, addig a még mélyebb alapelvek, az első elvek száma az ősi világban ismert módon: három. Három

kozmosz alapelv, az anyag, az élet és az értelem kozmosz alapelve kormányozza az egész Világegyetemet, és ez a három kozmosz alapelv maga is egyetlen egységet alkot: az Egyháromságot. Ezeknek a kozmosz alapelveknek az ismerete a tudomány leghatékonyabb eszközeit jelenti.

Az alapelvek rendkívüli szellemi mélységűek, az emberi értelmet valósággal próbára tevően mélyrehatóak, és éppen azért, mert olyan valóság-sűrítmények, amelyek mintegy dióhéjban magukban foglalják az egész világot, az összes alapvető természettörvényt és a megszámlálhatatlanul végtelen megfigyelhető jelenséget. *Hangsúlyozzuk: az életelv mint kozmosz alapelv ismerete a Természet rendkívül mély, az egész modern civilizáció szellemi látóhatárát meghaladó szintű ismeretét jelenti. "A hagyományos, ősi társadalmakban az életelv az, amely az egyéni élet dinamizmusát kormányozta"* - írta a vallástörténész Claude Riviere. A kozmosz életelv kapcsolja össze az emberi életet a Kozmoszsal és az élet tiszteletét a legfőbb kozmosz értéként kijelölő erkölcsi világrenddel.

Ez az ősi tudás a kozmosz alapelvekről a modern tudomány négy évszázados fejlődésének köszönhetően az anyagi világ terén tudományosan beigazolódott. A modern fizika legnagyobb vívmánya annak felismerése, hogy a fizika összes alaptörvénye levezethető, ráadásul a legelegánsabb módon, egyetlen elvből - a legkisebb hatás elvéből. Az élettelen anyagi világ ezen alapelveiből az egzakt matematika segítségével levezethető a klasszikus fizika, a relativitáselmélet és a kvantumfizika összes alapegyenlete. Bebizonyosodott, hogy az egész anyagi világot valóban egyetlen kozmosz alapelv irányítja.

A fizikai alapelv azonban csak az élettelen anyagi világot irányítja. Bármilyen lényeges is az anyagi alapelv ismerete a fizika számára, a fizika csak az élettelen anyag tudománya, ami csak a műszaki-technikai fejlődés számára fontos. Életünk és jövőnk számára még fontosabb az életelv pontos és megbízható ismerete, hiszen ha helytálló, akkor az életünket és jövőnket az életelv alapján építhetjük fel úgy, hogy megfeleljen életünk valódi lényegének. Úgy gondoljuk, hogy az emberiség és a tudomány számára még a fizika alapelveinél is fontosabb az életelv legalább ugyanolyan egzakt ismerete, mint az anyagelv a fizikában. A nyugati civilizáció alapvetően a műszaki-technikai, anyagi fejlődésre és hatalomra irányul. Úgy gondoljuk, ez a materialista látásmód a legalapvetőbb oka a mai világot fenyegető ökológiai válságának. Ahhoz, hogy a civilizáció összhangba kerülhessen az egész Természetet átható élettel és értelemmel, alapvető jelentőségű lehet az életelv egzakt, matematikai alakban is megfogalmazott, tudományos kidolgozása. Ennek fényében meg kell említenünk, hogy ez Bauer Ervin munkásságának nyomán ma már elérhető. A Bauer Ervin egzakt elméleti biológiájában megfogalmazott életelv minden lényeges tulajdonsága, kozmosz jellege és az élet felemelő és értelemszerű, az egész Világegyetemben összhangot teremtő volta révén azonosítható az ősi eurázsiai civilizációban ismert életelvvél. Ez a tény pedig azt jelzi, hogy az ősi eurázsiai civilizáció szellemi téren meghaladta a modern nyugati civilizáció látóhatárát és megismerőképességének mélységét.

A kozmosz alapelvek Egyháromsága az ókorban

A tudományos megismerés a külső érzékszervek által érzékelt jelenségvilágból az

egyre mélyebb és átfogóbb törvények felé halad. Amikor a tudományos megismerés eljut a kozmikus alapelvekig, és felismeri, hogy ez a három kozmikus alapelv egyetlen egységet alkot, az Egy-et, onnan nincs tovább, mert az Egy maga a Világegyetem, mint minden létező egységes egésze, tehát rajta kívül nincs további létező. Az EGY eszméje magában rejti az ősi szakrális világrend lényegét, az Egyháromságot is.

Az Egyháromsággal való kapcsolata miatt nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy az ősi magyar rovásírásban az *EGY* olvasatú GY hang jele nem egy, hanem három vonalból áll. Ez a jel nemcsak a magyar rovásírás egyik jele, hanem a magyar ősvallás egyik legfontosabb jele is, alakjára nézve ez a kettős kereszt: ⚡ . Ez a kettős kereszt ősidők óta a mai napig a legfontosabb magyar nemzeti jelképek egyike (kép: az Egy zászlaja).

Az Egy székely-magyar zászlaja a kettős kereszttel a csíksomlyói búcsún.

A magyar nemzeti zászló az ősi nemzeti jelképekkel a csíksomlyói búcsún.

Kétségtől komoly oka kellett legyen annak, hogy az Egy jelét, amelyből Egyház szavunkat is képezzük, nem egy, hanem három vonallal ábrázoljuk. Szinte elkerülhetetlennek látszik, hogy az Egy jele maga is egy jelből álljon. Mégis, a magyar rovásírásban az egyetemes, kozmikus 'EGY'-et nem egy, hanem három jellel ábrázoljuk. Az *Egy* az ősi magyar mitológiában Ipolyi Arnold vallástörténész szerint az Isten-fogalom elődje, őse volt. Komoly, sőt szakrális oka kellett legyen annak, hogy egy ilyen központi jelentőségű vallási fogalmat mégsem egy, hanem három vonallal ábrázoljanak. Amikor a „három” jelenti az „EGY”-et, akkor a hármaság egységéről: Egyháromságról van szó. Ez a kozmikus Egyháromság állt az ősi magyar

mitológia bölcséleti rendszerének középpontjában. Ehhez az Egyháromság-eszméhez szorosan kapcsolódott a Világfa, az Életfa, a Tudás Fája eszméje. Ez pedig azzal állhat kapcsolatban, hogy a kozmikus Egyháromság a látható világ, a kozmikus élet és a kozmikus értelem egysége.

A kettős kereszt az ősi szkíta jelképeken figyelemre méltó lényegi összefüggésben áll a Világfával.

208 I. V. Tunkina / *Ancient Civilizations from Scythia to Siberia* 13 (2007) 193-224

Fig. 12. Detail of the gold facing for the sheath of a sword. Heart-shaped extension at the top with a depiction of two genii, one each side of a Tree of Life (reproduced from Artamonov 1966, pl. 2).

A Világfa a szkíta kozmosz szerkezetének központi motívuma (Jacobson 1995, 61). Az a tény, hogy az időszámításunk előtti évezredekben az eurázsiai magasműveltség körzetében a Világfa, az Életfa és a Tudás Fája jelképei szorosan összefonódtak, az élet, a Világegyetem és az értelem egységének eszméjét jelzi. *A régészeti leletek szerint a Világfa jelképe a Kárpát-medencében már az i.e. VII. évezredben kimutatható* (Lazarovici, Merlini 2011). Az erdélyi Tordos körzetében talált, az i.e. VII-ik évezredből származó táblákon a kettős kereszt mágikus-vallásos jele a kutatók szerint kapcsolatban áll a 2000 évvel későbbi mezopotámiai civilizáció írásjeleivel (Lazarovici and Merlini 2011, 305-308). A kettős kereszt függőleges törzse maga az életelv, a kozmikus Fa törzse, amelyen a két vízszintes ág közül az alsó az anyagelv, a felső az értelemelv. A három kozmikus alapelv közül az életelv a legalapvetőbb, amely egybefogja, összetartja a világot, amely e három között biztosítja az összhangot. Úgy tűnik, felülmúlhatatlan mélységű, felülmúlhatatlanul széleskörű, és felülmúlhatatlanul elegáns bölcséleti rendszerről van szó.

Fig. IX.9. The unpublished drawing of the circular tablet we have found in N. Vlassa's archive.

A kettős kereszt a hétezer éves tatárlakai táblácska bal alsó sarkában.

Úgy gondoljuk, hogy a három kozmikus alapelv és ezek egységének ismerete az eurázsiai ősműveltségben rendkívüli jelentőséggel bír, mert a kozmikus Egyháromság a Világegyetem végső lényegéig hatoló bölcséleti rendszer létét jelzi számunkra. *Olyan mélyreható tudásról van itt szó, amely meghaladja a mindmáig a tudományt az anyagi világra korlátozó nyugati civilizáció szemléleti kereteit. Ennek pedig azért van kiemelkedő jelentősége számunkra, mert a Természetet csak akkor láthatjuk értékesnek, ha saját étellel és értelemmel rendelkezőnek látjuk.* Az ökológiai válság meghaladásához az emberiségnek éppen ilyen Természet-felfogásra van szüksége.

Szemléleti akadályok az eurázsiai ősműveltség felfogásában

Az eurázsiai ősműveltség lényege a kozmikus, életközpontú szemlélet. A modern nyugati civilizáció lényegét az anyagiasság szemléletben látjuk. Ezért a nyugati világban hosszú évszázadok, évezredek alatt bevéssződött szemlélet alapján nem lehet helytállóan felfogni az ősi eurázsiai műveltséget a maga saját összefüggéseiben, saját értelmezési rendszerében.

Az ősi eurázsiai civilizáció felfogásában szemléletünket befolyásoló néhány legfontosabb téves, anakronisztikus eszme a következő: a kozmikus életközpontú ősműveltség *sámánizmus* szóval lefedése és ezzel egybemosása; az eurázsiai ősműveltség hatalmas korának és magas fejlettségének figyelmen kívül hagyása; a hatalmas korokat és térségeket átfogó műveltség egységességének figyelmen kívül hagyása; az ősidőkben érvényes népesedési viszonyok figyelmen kívül hagyása; és az az emberiség ősmúltjának alapvetően hamis megítélésére vezető téveszme, hogy a filozófia és a tudomány az ókori görögökkel kezdődött.

A sámánizmus 19-ik századi elnevezés a korabeli szibériai népek vallására. Tény, hogy a 19-ik századi szibériai népek vallási élete és néphagyománya a 12-13-ik századi mongol, majd a 16-ik századtól kezdődő orosz hódítás három évszázada után megroppant, óriási mértékű hagyományvesztésen ment át. Óvakodnunk kell attól, hogy az eredeti mivoltából ennyire lényeges mértékben veszített néphagyományt sámánizmus néven visszavetítsük az ősi Selyemút korába, kétezer vagy még több évvel korábbi időszakba.

A nyugati civilizáció az elmúlt évezredekben óriási fejlődésről adott tanúbizonyságot, elsősorban azóta, hogy felelevenítette és továbbfejlesztette az ókori görögöknél megőrződött tudást a reneszánsz korától kezdve. Úgy gondoljuk, az a tudás, amelyből a 19-ik századi sámánizmus csak egyes elemeket őrzött meg, az ősi eurázsiai műveltség mágusainak tudása volt. Ebből a tudásból a nyugati civilizáció csak az anyagi fejlődés felé vezető ágat vette át. Új és még jelentősebb reneszánsz bontakozhat ki, ha az ősi eurázsiai magasműveltség másik két ágát, az élet és az értelem tudományos fejlesztése felé vezető ágat is átveszi az az új eurázsiai civilizáció, amelynek éppen ebben a térségben máig élő, kitörölhetetlen nyomai vannak.

Kizökkent világ és a civilizáció alapkérdése

Sokáig úgy tudtuk, hogy az ókori görögökkel kezdődött úgyszólván minden, ami a modern világ számára érték. Csakhogy maguk az ókori görögök, Strabón és Homérosz ismerik el, hogy náluk kezdődtek a bajok. Strabón (i.sz. 23 körül) ugyanis főművében Homéroszra (i.e. 800 előtt) is hivatkozva ezt írja: „a nálunk dívó életmód már majdnem minden nép között elterjedt s *megrontotta az erkölcsöket*, amennyiben bevitte közéjük *a fényűzést, az élvhajhászást, a csalárdságot s a kapzsiság ezerféle módját... a fondorlatosságot...a vagyongyűjtést... az igazságtalankodást... a züllöttséget... a kétszínűséget...*” (Strabón 1977, 318). Majdnem háromezer éves egységes irányultsága arra utal, hogy a nyugati civilizáció lételméleti állásfoglalás az anyagi világ elsődlegessége mellett az étellel, az emberrel és az értelemmel, a természetet, az életet és az értelmet tisztelő felfogással szemben. Mircea Eliade "A szent és a profán" című könyve szerint a nyugati civilizáció a világtapasztalásnak az a viszonylag új módja, amely az életet és a Kozmoszt teljes mértékben minden szentségétől megfosztottként fogja fel (Eliade 1987, 9). *Feltehető, hogy ezen a rendkívül mélyreható szinten, a lételmélet szintjén zökkent ki az idő, közel 3000 évvel ezelőtt.* Bármennyire is sok előnye származott az emberiségnek az anyagi műveltség magas szintre emeléséből, amely jelentős részben a modern természettudománynak köszönhető, mégis hosszú távon elkerülhetetlen, hogy az emberiség visszazökkenjen a hosszú távon fenntartható, a Természettel, az életközösségekkel és az értelemmel összhangban álló, ökológikus civilizáció irányába.

Az eurázsiai ősműveltség jelentősége az Új Selyemút és az ökológikus civilizáció építése számára

Az ősi Selyemút évezredek gazdasági és kulturális téren számtalan sok szállal kötötték össze a térség népeit. Ezek a mélyen gyökerező hagyományok fontos szerepet játszhatnak a mai szempontok és körülmények figyelembe vételével az Új Selyemút jövőjében. Az OBOR, az „Egy út, egy övezet” korában Magyarország kapcsolhatja össze Európa központját a felemelkedő Kelettel. Az Új Selyemút óriási felemelkedési lehetőséget jelent minden érintett ország népe számára. *A legnagyobb akadályt az Új Selyemút gyors fejlődésében az eurázsiai térség népeinek kulturális elszigeteltsége és közös gyökereitől elidegenedése jelenti.* Az OBOR „puha elemei”-ben, az ökológikus szempontoknak megfelelő posztmodern kultúrában, jogrendszerben és oktatásban rejlik Eurázsia felemelkedésének hosszú távú biztosítéka. Kulcsfontosságú, hogy az OBOR kulturális téren e népek ősi hagyományaihoz szervesen illeszkedő

megalapozásra tegyen szert. Tény, hogy e térségben a népek történelmi emlékezete, hagyományai, ősi műveltsége máig őrzi a közös, a népeket egymással és a Természet teljesebb dimenzióival összekötő elemeket.

Kutatásaink jelzik, hogy a Selyemút ősi műveltségében olyan magas szintű tudás, sőt bölcsesség rejlik, amely a nyugati szemlélet uralta évszázadokban elkerülte a figyelmet, és amely a modern tudománynál fejlettebb, szélesebb látókörű és mélyebbre ható posztmodern tudomány megszületése révén kerülhet újra előtérbe. Ez a teljesebb, az anyag tudományán, a fizikán kívül az élet és az értelem természettörvényeit is feltáró posztmodern tudomány a kulcs az ősi műveltség, a Selyemút hagyományos kultúrájának tudományos megalapozásához, újra felfedezéséhez és értékeléséhez. Mindez annál inkább időszerű, mert az ősi műveltségben gyökerező szemlélet alapvető egyezésben áll a térség tartós felemelkedését biztosító ökológikus szemlélettel, amelynek lényege *az életközösségek, az ember, a társadalom és a Természet összhangjának biztosítása*. A civilizáció legalapvetőbb szemléletében az ökológiai szempontok elsődlegessége ma már nem annyira választás kérdése, mint inkább megkerülhetetlenül szükséges lépés, az idők parancsa a világ egyre nagyobb részén. Az ökológikus, posztmodern civilizáció akkor válhat a modern civilizációnál hatékonyabbá, ha megteremti saját tudományos alapját, a modern tudománynál hatékonyabb posztmodern tudományt. Eljött az ideje, hogy a modern tudományos világkép egyoldalúságát felváltsa a kiegyensúlyozott, az ember, a nemzetek, az emberiség és a Természet összhangját elősegítő ökológikus tudományos világkép. Az átfogó, kiegyensúlyozott tudományos világkép a 21. század legkorszerűbb szemléleteként a civilizáció hosszútávú fejlődésének legfőbb motorjává válhat.

A civilizáció minőségi megújulásához átfogó szemléletváltásra van szükség, egy egészséges természet- és társadalomfelfogásra és emberképre, mert ezek biztosíthatnak kiegyensúlyozott, egészséges és hatékony jövőképet számunkra a társadalom-irányításban éppúgy, mint a nemzetek egymással fenntartott kapcsolataiban és a családban. A posztmodern tudomány emberképében az embert kozmikus, szakrális természettörvények, az anyag, az élet és az értelem természettörvényei, vagyis kozmikus teremtetők hatják át és kötik össze a Természettel, végső soron a Világegyetemmel.

Az ökológiai civilizáció építésének megalapozói és előfutárai között jelentős szerepet játszik az Alfred North Whitehead, John B. Cobb és David Ray Griffin nevéhez fűződő folyamatfilozófia és az építő posztmodernizmus. A kínai ökológiai civilizáció pillérei az ősi kínai filozófia, az építő posztmodernizmus és az organikus gondolkodás. Az ősi eurázsiai magasműveltség tudományos világképének egyezése az átfogó, életközpontú posztmodern tudománnyal lehetővé teszi mind a folyamatfilozófia, mind az építő posztmodernizmus, az organikus szemlélet és az ősi kínai filozófia tudományos megalapozását és továbbfejlesztését.

A társadalom legalapvetőbb, emberi erőforrásai ma kihasználatlanul paragon hevernek. A felmérések szerint az iskolát végzettek több, mint fele profán szemléletű nihilistaként kerül ki az életbe. Életünk legalapvetőbb természetes iránya lelki és szellemi képességeink mozgósítása az élet felemelésének érdekében, egyéni és közösségi életünk összhangba hozása az ember belső világát és a Természet egészét egyaránt átható kozmikus teremtetőkkel, az anyag, az élet és az értelem kozmikus

törvényeivel. Az ökológiai civilizáció építésének sikerében óriási jelentőségű a természetadta emberi erőforrások mozgósítása annak érdekében, hogy az ember megtalálja helyét a Természetben, felismerje természetadta helyét a társadalomban és a világban, életét az emberiség javára fordítsa és értelmével az emberiség hosszútávú felemelkedése javára szolgáló döntéseket hozzon. Az egészséges világkép, emberkép és társadalomkép tudományos alapon, a józan ésszel és a közjóval összhangban ad útmutatást az emberiség és a civilizáció fejlődése számára. Az emberben rejlő kozmikus teremtményerők, a történelemben, a hagyományban és a kultúrában rejlő társadalmi erőforrások teljesebb szemléleti alapon történő felfedezése a történelemben tetten érhető felemelő erőkre irányítja a figyelmet és alapvető szemléleti fordulatot jelent a társadalomépítésben. A posztmodern tudományon alapuló átfogó, holisztikus világkép alapvető összhangban áll az Új Selyemút körzetének népei által máig őrzött ősi magasműveltséggel.